

ИСТРАЖИВАЊА О ОСНОВНИМ ШКОЛАМА

ПРАВНИ ОСНОВ

Истраживања се спроводе на основу Уредбе о спровођењу појединих статистичких истраживања („Службени гласник РС“, бр. 110/2009), коју је донела Влада републике Србије у складу са чл. 8 Закона о званичној статистици („Службени гласник РС“, бр. 104/2009), као и Стратегијом развоја званичне статистике Републике Србије у периоду од 2009. до 2012. године („Службени гласник РС“, бр. 7/2009).

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ и садржај истраживања

Циљ статистике основног образовања јесте да обезбеди податке о стању, структури и развоју школа и одељења, о структури и кретању ученика основних школа, о резултатима школовања и наставном кадру који спроводи програм основног образовања.

Овим истраживањима добијају се подаци о броју и типу основних школа, облику својине, броју одељења, редовним ученицима и поновцима, о ученицима са тешкоћама у развоју који су укључени у систем редовног образовања, о ученицима специјалних школа према врсти сметњи у развоју, ученицима основних музичких и балетских школа; такође и о ученицима по полу и старости, завршавању школе, учењу страних језика, настави на језицима националних мањина, о наставницима и стручним сарадницима према полу и дужини радног времена, као и о опремљености школа рачунарима и њиховом коришћењу у настави.

Извештајне јединице

Извештајне јединице су све основне школе (редовне, школе за ученике са сметњама у развоју, основне музичке и балетске школе и основне школе за образовање одраслих), које спроводе програме основног образовања према наставним програмима које прописује Министарство просвете Републике Србије својим законодавним актима.

Обухват истраживања

Обухват истраживања ШО/П, ШО/К, ШО-К/И и ШУ је потпун. Статистички извештај подноси свака основна школа (државна и приватна) за матичну школу и за одељење у другом месту – насељу (ако школа обавља делатност ван седишта), свака школа или одељење за основно образовање ученика са сметњама у развоју, као и основне школе за образовање одраслих.

Извештај ШУ попуњава свака уметничка (музичка и балетска школа), било да је за матичну школу, било за свако издвојено одељење.

Извори података

Подаци о основном образовању резултат су редовних годишњих истраживања која се спроводе на почетку и на крају сваке школске године. Прикупљање података врши се путем образаца Статистички упитник за основне школе – стање на почетку школске године (образац ШО/П и ШУ) и Статистички упитник за основне школе – стање на крају школске године (образац ШО/К, ШО-К/И и ШУ). Подаци за почетак школске године прикупљају се са стањем на дан 15. септембар, а подаци за крај школске године са стањем на дан 30. август.

Обавеза заштите индивидуалних података

Подаци добијени од извештајних јединица представљају службену тајну, користе се искључиво у статистичке сврхе и не могу се објављивати или стављати на располагање корисницима. Подаци агрегирани према територији, врсти образовања, типу школе и сл. могу бити доступни екстерним корисницима.

Објашњења основних појмова и обележја

Основним образовањем и васпитањем, које је **обавезно**, стичу се знања и развијају способности за рад и даље образовање.

Основна школа је установа за обављање делатности у области основног образовања. Одељење основног образовања у другом месту – насељу (делатност ван седишта), овде се приказује као посебна јединица (школа).

Основна школа може радити као потпуна (осморазредна) и непотпуна (са мање од осам разреда) основна школа. Ученици од првог до четвртог разреда похађају разредну, а од петог до осмог предметну наставу.

У **нижим уметничким** школама ученици добијају основе знања из области музичке и балетске уметности, након којих могу да наставе школовање у средњим уметничким школама.

Школа или одељење за средње образовање ученика са сметњама у развоју је посебна школа или одељење при редовној средњој школи у коју се уписује лице на основу решења којим се утврђује врста и степен ометености у развоју, а које доноси општинска управа, у складу са законом.

Школа за основно образовање одраслих је школа у којој сва лица која нису стекла обавезно основно образовање до **15** године живота, настављају основно образовање по посебном програму.

Одељење је група ученика које у току школске године истовремено и у истој просторији обучава више наставника сукцесивно.

Разред је степен школовања у којем ученици у одређеном временском интервалу, најдуже у једној школској години, стичу одређен опсег знања предвиђен наставним планом одређене врсте школе.

Ученик – својство редовног односно ванредног ученика стиче се уписом у школу сваке школске године, под условима утврђеним законом.

Редован ученик редовно похађа наставу и извршава школске обавезе. Редован ученик првог разреда се уписује после навршених шест и по година и не може бити старији од седам и по година. За упис у уметничке школе и школе за ученике са сметњама у развоју може бити утврђена друга старосна граница за упис у школу.

Поновац је ученик који други пут или више пута уписује исти разред.

Наставник остварује наставу и друге облике образовно-васпитног рада предвиђене наставним планом и програмом.

Стручни сарадник обавља стручне послове психолога, педагога, библиотекара, који су од значаја за остваривање образовно-васпитног рада.

Ниво репрезентативности података

Када је реч о територијалној репрезентативности, подаци се прикупљају на нивоу општина, управних округа, АП Војводине и за Републику Србију. Агрегирање података могуће је према типу школе и облику својине .

Усаглашеност са међународним препорукама и стандардима

Обрасци ШО/П, ШО/К, ШО-К/И и ШУ делимично су измењени и усаглашени са међународним статистичким стандардима и обезбеђују приказивање података о основном образовању према међународној класификацији образовања (ISCED-97, level 1,2).

ОРГАНИЗАЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања

У припреми и спровођењу истраживања учествују: Републички завод за статистику – Сектор статистике становништва и прикупљања података – Група за статистику образовања и социјалне заштите, Сектор статистике за подручну јединицу за АП Војводину и подручна одељења.

Републички завод за статистику утврђује и израђује јединствене методолошке основе и инструменте за спровођење истраживања, припрема адресаре и шифарнике потребне за истраживање, припрема и штампа упитнике и дистрибуира их подручним одељењима.

Одељење за статистичку и информациону подршку у Сектору статистике за подручну јединицу за АП Војводину, врши контролу обухвата, тачност и потпуност, исправку материјала, обраду и анализу материјала. За уметничке школе (ШУ) поред већ наведених послова, врше и дистрибуцију образаца извештајним јединицама са своје територије, прикупљају попуњене обрасце – извештаје и врше унос података.

Подручна одељења у Сектору статистике за подручну јединицу за АП Војводину врше дистрибуцију образаца извештајним јединицама са своје територије, прикупљају попуњене обрасце – извештаје, врше контролу обухвата, контролу тачности и потпуности података и унос података. Подручна одељења у Централној Србији врше дистрибуцију образаца извештајним јединицама са своје територије, прикупљају обрасце, врши контролу обухвата, контролу тачности и потпуности података, и исправне извештаје достављају РЗС-у на унос.

Обавезност давања података

Обавеза давања података темељи се на члану 26а казнене одредбе за одбијање давања података или давање непотпуних и нетачних података на члану 52. Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009).

Роковник основних фаза рада

Припрема истраживања – припрема и штампа упитника, ажурирање адресара и шифарника – јул и август.

Прикупљање података – слање упитника подручним одељењима – август.

Пријем материјала у подручним одељењима, контрола материјала и достава исправног материјала РЗС-у – 30. септембар – 30. октобар.

Унос података, логичка и рачунска контрола у Републичком заводу за статистику – 20. фебруар.

Табелирање и израда резултата – март.

Израда Саопштења „Редовно основно образовање – почетак школске године“ – 28. фебруар.

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

У истраживањима се користе:

- Упитници: ШО/П, ШО/К, ШО-К/И и ШУ (у прилогу);
- Списак општина по окрузима;
- Списак образовних профила према подручјима рада које прописује Министарство просвете.

Публиковање резултата

Резултати се публикују у саопштењу „Ученици основних школа на почетку школске године“, Статистичком годишњаку Србије, публикацији Општине у Србији и на сајту Републичког завода за статистику.

Контакт особа – Надежда Богдановић, локал 357